

החוג ללשון העברית

הלימודים לתואר השני (מ"א)

יו"ר הוועדה החוגית לתואר השני: ד"ר דלית אסולין

מטרת הלימודים

לימודי התואר השני הם המשך ללימודי התואר הראשון בחוג ללשון העברית. תכליתם להרחיב ולהעמיק את הידע וההבנה בהיבטים השונים של חקר הלשון העברית: הלשון העברית לתקופותיה, הלשונות השמיות, לשונות היהודים, המגוון הלשוני של העברית החדשה, הבלשנות הכללית, הפרגמטיקה וחקר השיח ובכלל זה דגש מיוחד על חקר העברית הדבורה, וכן תחומים משיקים ייחודיים. לימודי התואר השני שואפים לבסס ולהרחיב את השימוש בשיטות המחקר ובכלי המחקר הנהוגים בתחומי הפילולוגיה העברית והבלשנות העברית על-מנת להכשיר את התלמידים למחקר עצמאי בתחום, וכבסיס עיוני להוראה בכיתות הגבוהות של בית-הספר התיכון.

מסלולי הלימוד והיקפם

הלימודים לתואר השני מתנהלים במסלולים הבאים:

מסלול א'

במסלול זה נדרש התלמיד לכתוב עבודת גמר מחקרית. היקפם הכולל של הלימודים הוא 36 שש"ס.

מסלול ב'

במסלול זה נדרש התלמיד לכתוב בחינת גמר אחת. היקפם הכולל של הלימודים הוא 36 שש"ס.

בתוך מסלולי הלימוד קיימות כמה תכניות:

מסלול א'

מסלול רגיל

מסלול אישי

מסלול מואץ

מסלול ב'

תכנית למורי לשון עברית בעלי ותק בהוראה (מסלול א' או ב')

מסלול ישיר לדוקטורט

מסלול אישי :

מטרתו של המסלול היא לאפשר לתלמידים מצטיינים ללמוד תחום מרכזי אחד שבו הם מעוניינים להתמחות, המחייב לימוד קורסים מחוגים שונים ומפקולטות שונות. במסלול זה התלמידים נדרשים ללמוד 36 ש"ס ולכתוב עבודת גמר מחקרית.

מסלול מואץ :

החוג מאפשר לתלמידים מצטיינים לסיים תוך חמש שנים את התואר הראשון והשני. במסלול זה נדרשים התלמידים לכתוב עבודת גמר מחקרית.

תכנית למורי לשון עברית בעלי ותק בהוראה :

התכנית מיועדת למורי לשון עברית בעלי ותק של 5 שנות הוראה במוסד לימודי המוכר על-ידי משרד החינוך, שסיימו את לימודי התואר הראשון בלשון העברית בציון משוקלל של 80 ומעלה. התכנית מכוונת למסלול א' (עם עבודת גמר מחקרית=תזה) ולמסלול ב' (עם בחינת גמר).

מסלול ישיר לדוקטורט:

מועמד המבקש להירשם כתלמיד מן המניין למסלול ישיר לדוקטורט חייב להיות בעל תואר ראשון ממוסד מוכר להשכלה גבוהה בארץ או בחו"ל, שציונו המשוקלל בלימודי התואר הראשון בשני החוגים שבהם למד הוא 95 לפחות. התלמיד נדרש ללמוד קורסים מתכנית המ"א של החוג במסלול א' בהיקף של 26 ש"ס ולסיים בציון משוקלל של 90 לפחות. פרטים נוספים על תכנית הלימודים ועל מבנה הלימודים במסלול זה ניתן למצוא בתקנון לימודי תואר שני ושלישי בשנתון זה ובאתר האינטרנט של הרשות ללימודים מתקדמים.

הערה בדבר בחירת הקורסים הניתנים בחוג:

בכל המסלולים הכלל הוא שהתלמיד לא ילמד יותר משיעור אחד (4 ש"ס) המוגדר כ"שיעור וסמינריון" אצל אותו מורה. תלמיד במסלול א' רשאי לבחור ב"שיעור וסמינריון" אחד נוסף בנושא שונה אצל מדריך עבודת המ"א שלו. אין הערה זו חלה על תלמידי המסלול האישי ואין היא חלה על קורסי החובה.

משך הלימודים לתואר השני

מסלול א' והמסלול האישי – שלוש שנים.

מסלול ב' – שנתיים.

מסלול מואץ – עד חמש שנים לשני התארים (תואר ראשון ותואר שני).

מסלול ישיר לדוקטורט – חמש שנים.

תנאי הקבלה

ללימודי התואר השני בלשון העברית יוכלו להתקבל בעלי תואר ב"א בחוג ללשון העברית באוניברסיטה מוכרת, לפי הפירוט להלן :

למסלול א' יתקבלו תלמידים שציונם המשוקלל בשני החוגים לתואר ראשון הוא 80 לפחות. כמו כן ציון כל אחת משתי העבודות הסמינריוניות בחוג ללשון העברית הוא 85 לפחות.

למסלול אישי יתקבלו תלמידים שציונם המשוקלל בשני החוגים לתואר ראשון הוא 85 לפחות. כמו כן ציון כל אחת משתי העבודות הסמינריוניות בחוג ללשון העברית הוא 85 לפחות.

למסלול מואץ יתקבלו תלמידים שציונם המשוקלל בחוג הוא 90 ומעלה, והם עומדים בכל התנאים המפורטים להלן.

למסלול ב' יתקבלו תלמידים שציונם המשוקלל לתואר הראשון בשני החוגים הוא 76 לפחות.

בוגרי חוגים אחרים באוניברסיטאות שציונם הסופי המשוקלל בכל אחד מן החוגים שבהם למדו הוא 76 לפחות, יוכלו להתקבל ללימודי השלמה לקראת הצגת מועמדותם לתואר השני. התלמידים יחויבו בקורסי השלמה מתכנית הב"א בלשון עברית (במשך שנה אקדמית אחת) בהיקף שתקבע הוועדה החוגית. הציון המשוקלל בלימודי ההשלמה יהיה 80 לפחות (למסלול א') ו-76 לפחות (למסלול ב'). מעמדם של התלמידים במקרה זה הוא של תלמידים הלומדים לקראת הצגת מועמדות למ"א. עם סיום ההשלמות כנדרש, יירשמו מחדש ויציגו את מועמדותם ללימודי התואר השני.

מועמדים בוגרי אוניברסיטאות מוכרות מחו"ל וכן בוגרי אוניברסיטאות בעלות שלוחות בישראל, אשר פועלות באישור המועצה להשכלה גבוהה, יחויבו לעמוד בהצלחה בבחינת ה-GRE או בלימודי השלמה מתכנית הלימודים לתואר הראשון. לפרטים נוספים, יש לפנות לתקנון לימודים לתואר שני. **ידע בעברית**: מועמדים בעלי תואר ראשון ממוסד להשכלה גבוהה ששפת ההוראה בו אינה עברית חייבים לעמוד בבחינת ידע בעברית (יע"ל) ברמה הנדרשת על-ידי האוניברסיטה כתנאי לקבלתם ללימודים.

מעבר ממסלול ב' למסלול א': תלמיד הלומד במסלול ב' ומבקש לעבור למסלול א' יתקבל אם ממוצע ציוניו בשלושה קורסי דרג 4 הוא 85 ומעלה או אם קיבל ציון של 85 ומעלה בעבודה סמינריונית בחוג ללשון העברית בלימודי המ"א ויש חבר סגל או חברת סגל מקרב מורי החוג המסכימים להנחותו.

מבנה הלימודים

מסלול א'

א. לימודים עיקריים (32 שש"ס)

שיטות מחקר הלשון העברית 4 שש"ס

שפה שמית עתיקה/שפה יהודית 4 שש"ס

2 סמינריונים 8 שש"ס

3 שיעורי בחירה 12 שש"ס

קורס הדרכת תזה 4 שש"ס

ב. שיעורי בחירה מחוץ לחוג (4 שש"ס)

על התלמיד לבחור ב-4 שש"ס מחוץ לחוג, מקורסים בדרג 3 עד 5, באישור מדריך עבודת הגמר ויו"ר הוועדה החוגית לתואר השני. קורסים אלו יהיו בזיקה ישירה לנושא עבודת הגמר שבחר. ניתן להשתתף בקורסים מחוץ לחוג רק לאחר שהתלמיד בחר בנושא לעבודת הגמר ונתמנה לו מדריך.

ג. לימודי עזר

מדריך עבודת הגמר רשאי לחייב את התלמיד (לפי הצרכים הספציפיים של עבודת הגמר) ללמוד שפה זרה מודרנית במקום קורס אחד משיעורי הבחירה (לצורך עניין זה בלבד לימודי שפה זרה בהיקף של 8 שש"ס ייחשבו כקורס בחירה בהיקף של 4 שש"ס).

ד. סמינריון מחלקתי

כל תלמידי התואר השני והשלישי של החוג חייבים להשתתף בסמינריון המחלקתי של החוג.

ה. עבודות ובחינות

1. על התלמיד לקבל ציון "עובר" בכל הקורסים שהוא משתתף בהם (כולל קורסי השפות). בהתאם לתקנון לימודי התואר השני.
2. התלמיד ייבחן, לפי החלטת המרצה, בכתב או בעל-פה או יכתוב עבודה בהיקף מצומצם (רפראט) בכל אחד מהקורסים שהוא משתתף בהם.
3. התלמיד יגיש שתי עבודות סמינריוניות.
4. לאחר שהוגשה עבודה סמינריונית אחת, ולא יאוחר מהיום האחרון לחופשת הסמסטר השלישי ללימודי המ"א, על התלמיד להגיש הצעת מחקר לעבודת הגמר (תזה), מאושרת ע"י אחד ממורי החוג שישימש כמדריך.
5. הצעת המחקר טעונה אישור של הוועדה החוגית ללימודי מ"א.
6. אם הצעת המחקר לעבודת הגמר לא תאושר בוועדה החוגית לתואר השני עד 1 באוקטובר של סוף השנה השנייה ללימודיו, יאלץ התלמיד לעבור למסלול ב' (ללא הגשת תזה).
7. עבודת הגמר המחקרית תישפט על-ידי המדריך וקורא נוסף, והציון הממוצע שלהם ייקבע כציון עבודת הגמר המחקרית.

ו. שקלול הציונים

עבודת הגמר המחקרית 40%

שתי עבודות סמינריוניות 20%

קורסים ותרגילים 40%

סה"כ 100%

מסלול א' – אישי

התכנית תכלול קורסים בסיסיים ומתקדמים המוצעים בחוגים השונים של הפקולטות השונות בהיקף כולל של 36 שש"ס. על התלמיד לכתוב עבודה סמינריונית אחת אצל מדריכו בחוג ללשון העברית ועבודה סמינריונית נוספת באחד הקורסים שבחר. לפחות 70% מקורסי החובה והבחירה יהיו בדרג 4 ומעלה. יתר הקורסים יהיו בדרג 3 לפחות. שקלול הציונים כמו במסלול א'.

ראו **מסלול לימודים אישי – נוהל הרשמה ודרישות לימודיות** בפרק לימודים לתואר שני – מידע כללי.

מסלול ב'

א. לימודים עיקריים (32 שש"ס)

שיטות מחקר הלשון העברית 4 שש"ס

שפה שמית עתיקה/שפה יהודית 4 שש"ס

3 סמינריונים 12 שש"ס

3 שיעורי בחירה 12 שש"ס

ב. שיעור בחירה מחוץ לחוג (4 שש"ס)

על התלמיד ללמוד שיעור בחירה מחוץ לחוג בדרג 3 עד 5 בהיקף 4 שש"ס.

ג. בחינת גמר מ"א

במסלול זה נדרש התלמיד להיבחן בחינת גמר באחד מהקורסים שבהם כתב עבודה סמינריונית. תלמיד רשאי להיבחן רק לאחר שסיים את כל חובות הקורסים ובכלל זה הגשת כל העבודות הסמינריוניות. מועדי הבחינה – ינואר, מאי, נובמבר. ציון המעבר בבחינת הגמר הוא 76.

ד. עבודות ובחינות

1. על התלמיד לקבל ציון "עובר" בכל הקורסים שהוא משתתף בהם וזאת בהתאם לתקנון לימודי התואר השני.

2. על התלמיד לכתוב שלוש עבודות סמינריוניות בחוג.

ה. שקלול הציונים בחינות הגמר

בחינת הגמר 30%

3 עבודות סמינריוניות 30%

קורסים בחוג ומחוץ לחוג 40%

סה"כ 100%

המסלול המואץ לתואר השני

מטרת הלימודים

החוג מציע לתלמידים מצטיינים לסיים תוך חמש שנים את התואר הראשון והשני. תלמיד מצטיין יוכל בשנה השלישית ללימודיו לתואר הראשון ללמוד קורסים לתואר שני (לא יותר מ-12 שש"ס) ויהיה עליו להשלים את כל חובות התואר הראשון עד לסוף השנה השלישית ללימודיו. אם יתקבל התלמיד ללימודי התואר השני העוקבת, יוכרו קורסים אלה כחלק מתכנית הלימודים למ"א. על התלמיד להציג את אישור הזכאות לתואר הראשון עד תום הסמסטר הראשון של לימודי התואר השני כתנאי להמשך לימודיו לתואר שני בסמסטר ב'. עם השלמת כל חובות לימודי התואר הראשון, יהיה התלמיד זכאי לתואר "בוגר האוניברסיטה". המסלול המואץ מיועד לסטודנטים הכותבים עבודת גמר מחקרית במסלול א' (מסלול א' רגיל או מסלול אישי). על התלמיד יהיה להגיש את הצעת התזה עד תום השנה הרביעית ללימודיו. עם השלמת כל החובות לתואר השני, כולל כתיבת עבודת הגמר המחקרית ושיפוטה, יהיה זכאי תלמיד המסלול המואץ לקבל תואר "מוסמך האוניברסיטה" בחוג ללשון העברית. היקף הלימודים והחובות במסלול זה זהים לאלו במסלול א' של החוג.

תנאי הקבלה

לתכנית יתקבל תלמיד בשנת לימודיו השלישית לתואר הראשון אם עמד בתנאים הבאים:

- א. בסיום שנה ב' ללימודיו סיים את כל קורסי החובה של שנים א' ו-ב' לתואר ראשון בשני החוגים.
  - ב. סיים את הקורסים של החוג בשנים א' ו-ב' בציון ממוצע של 90 ומעלה.
  - ג. סיים סמינריון אחד בחוג וציונו 90 ומעלה.
  - ד. המציא אישור מראש החוג האחר (לא החוג ללשון העברית שבו הוא מבקש להמשיך למ"א), המציין כי הוא יוכל לסיים את כל חובות הלימודים לתואר בוגר עד תום השנה השלישית ללימודיו.
  - ה. הציג מכתב מאת מורה מדרגת מרצה ומעלה בחוג המוכן להנחותו בעבודת הגמר המחקרית וללוותו במסלול. המנחה יציין במכתבו את הנושא המוצע לעבודת הגמר המחקרית.
  - ו. הומלץ על-ידי מורי החוג לוועדת המ"א החוגית.
- ועדת המ"א החוגית (באישור הדיקן ללימודים מתקדמים) היא הגוף שיחליט על קבלת סטודנטים למסלול. היזמה להתקבל למסלול המואץ יכולה לבוא מצד התלמיד או מצד מורי החוג. עם השלמת חובות הב"א יהיה התלמיד זכאי לתואר "בוגר האוניברסיטה" כמקובל באוניברסיטה. עם השלמת חובות המ"א — כולל עבודת הגמר המחקרית — יהיה התלמיד זכאי לתואר "מוסמך האוניברסיטה" בחוג ללשון העברית. תלמיד שלא יסיים את כל חובותיו לתואר בוגר בתום השנה השלישית, ואשר לא יגיש הצעת מחקר מאושרת על-ידי מדריכו (חבר סגל החוג הרשאי להדריך לעבודת גמר מחקרית) עד לתום השנה הרביעית ללימודיו,

לא יורשה להמשיך במסלול המואץ למ"א. במהלך השנה הרביעית ללימודיו ישלים התלמיד את מכסת הקורסים הנדרשים בחוג .

מסלול הלימודים

שנה א' – על-פי תכנית הלימודים לב"א

שנה ב' – על-פי תכנית הלימודים לב"א

שנה ג' – על-פי תכנית הלימודים לב"א, וכן קורסים מתכנית הלימודים למ"א :

שיטות מחקר הלשון העברית 4 שש"ס

קורס בחירה 4 שש"ס

שפה שמית/יהודית 4 שש"ס

סה"כ במ"א 12 שש"ס

שנה ד' – סיום חובות התואר השני במסלול א'

סמינריון 4 שש"ס

סמינריון 4 שש"ס

קורס בחירה 4 שש"ס

קורס בחירה 4 שש"ס

קורס הדרכת תזה 4 שש"ס

שיעור בחירה מחוץ לחוג דרג 3 עד 5 באישור מנחה עבודת הגמר המחקרית 4 שש"ס

סה"כ 24 שש"ס (מסלול א')

עבודת גמר מחקרית

בהתאם לנהלים של מסלול א' .

הערות:

1. על התלמיד להגיש הצעת מחקר עד תחילת הסמסטר השני של השנה הרביעית ללימודיו. עליו לקבל את אישור הוועדה החוגית לתואר השני להצעה עד תום השנה הרביעית ללימודיו.

2. השנה החמישית במסלול א' תוקדש לכתיבת עבודת הגמר המחקרית.

3. עבודת הגמר המחקרית תוגש לשיפוט בתום השנה החמישית, כולל חופשת הקיץ.

4. משך הלימודים הכללי לתואר ראשון ושני במסלול המואץ לא יעלה על חמש שנים .

כפיפות

המסלול המואץ והלומדים בו יהיו באחריות הוועדה החוגית ללימודי התואר השני .

נוהל

תכנית המסלול, מבנה ותנאים מותאמים וכפופים לדרישות תקנון לימודי תואר שני באוניברסיטה (בכלל זה "זכאות וחובות כספיות", ראו תקנון לימודי תואר שני).

תכנית לימודי מ"א בחוג ללשון העברית למורים בעלי תעודת הוראה וותק בהוראת לשון עברית

מטרת הלימודים

התכנית מבקשת להקנות הכשרה אקדמית מתקדמת בלשון העברית ברמת התואר השני למורים ללשון העברית בעלי תואר ראשון ובעלי תעודת הוראה אוניברסיטאית בלשון העברית. התכנית המיוחדת מיועדת לענות על הצרכים של ציבור המורים ללשון העברית בחטיבה העליונה וכוללת קורסים מתחומים שונים של חקר הלשון העברית. מתוך לימודי התכנית (מסלול א' ומסלול ב') יינתנו 4 שש"ס במסגרת מיוחדת של קורס קריאה מודרכת. תלמידי מסלול א' בתכנית ימלאו את חובת קורס זה עם מנחה עבודת הגמר המחקרית שלהם בקריאה מודרכת בתחום התזה. תלמידי מסלול ב' בתכנית ימלאו חובת קורס זה בקורס מודרך שילמדו אצל אחד ממורי החוג. הקורס יעסוק בהשקה בין תחומי המחקר הלשוני והבלשני הנלמדים והנחקרים בחוג לבין הוראת העברית.

תנאי הקבלה לתכנית

אוכלוסיית היעד

התכנית מיועדת למורים בעלי תעודת הוראה בלשון עברית, שיש להם ותק של למעלה מחמש שנות הוראת לשון עברית במוסד לימודי המוכר מטעם משרד החינוך, והם בעלי תואר בוגר בלשון עברית.

סף הקבלה (ציונים מינימליים בתואר הראשון)

לתכנית יתקבל מי שהוא בוגר החוג ללשון העברית באחת האוניברסיטאות המוכרות שציונו הסופי (המשוקלל) בלשון עברית הוא 80 ומעלה (ציונו בחוג השני הוא 76 ומעלה כנדרש לקבלה למ"א). למסלול א' בתכנית יתקבל מועמד אשר קיבל ציון 85 ומעלה בשתי עבודות סמינריוניות שכתב בחוג ללשון עברית בלימודי התואר הראשון שלו.

הערה בדבר לימודי השלמה

תכנית זו אינה מכוונת למי שנזקק ללימודי השלמה.

מסלולי הלימודים

מסלול א' (עם עבודת גמר מחקרית): 36 שש"ס (מתוכן 4 שש"ס קריאה מודרכת ו4 שש"ס הדרכת תזה). משך הלימודים 3 שנים כולל הגשת עבודת גמר מחקרית.

מסלול ב' (בלא עבודת גמר מחקרית): 36 שש"ס (מתוכן 4 שש"ס קריאה מודרכת). משך הלימודים שנתיים כולל בחינת הגמר.

מבנה הלימודים

מסלול א'

א. לימודי חובה :

שיטות מחקר הלשון העברית 4 שש"ס

שפה שמית/יהודית 4 שש"ס

ב. לימודי חובה במסלול :

קורס קריאה מודרכת (מנחה עבודת הגמר המחקרית) 4 שש"ס

ג. לימודי בחירה בחוג :

2 סמינריונים 8 שש"ס

2 שיעורי בחירה 8 שש"ס

ד. השלמת 4 שש"ס (מדרג 3 ומעלה):

שיעור מחוץ לחוג (לפי נושא עבודת הגמר המחקרית) או שיעור בחירה נוסף בחוג 4 שש"ס.

ה. שיעור הדרכת תזה 4 שש"ס

סה"כ 36 שש"ס

מסלול ב'

א. לימודי חובה:

שיטות מחקר הלשון העברית 4 שש"ס

שפה שמית/יהודית 4 שש"ס

ב. לימוד חובה במסלול :

קורס קריאה מודרכת (מורי החוג) 4 שש"ס

ג. לימודי בחירה בחוג :

3 סמינריונים 12 שש"ס

2 שיעורי בחירה 8 שש"ס

ד. השלמת 4 שש"ס (מדרג 3 ומעלה):

שיעור מחוץ לחוג 4 שש"ס

סה"כ 36 שש"ס